

Asia: VN/36135/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaalihuoltolain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Organisaatio tai vastaajataho

Muu järjestö tai yhdistys

Kysymys viranomaisille, mikä on lausuntoa käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä?

-

Lausunnonantajan lausunto

Onko ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämisestä kannatettava?

Kyllä

Perustelut ja lisähuomiot esityksen kannatettavuutteen liittyen.

Sininauhaliitto kannattaa periaatteiden kirjaamista, mutta korostamme seuraavia täydennyksiä:

Heikoimmassa asemassa olevien huomioiminen: Kuten olemme aiemmin lausuneet toimeentulotuen ja työllisyyspalveluiden uudistuksista, erityisryhmät (päihde- ja mielenterveysongelmaiset, asunnottomat, osatyökykyiset, nuoret) jäävät usein ilman heidän yksilöllisiin tilanteisiin soveltuvia palveluja.

Matalan kynnyksen palvelut: Aiemmissa lausunnoissa olemme painottaneet, että ilman matalan kynnyksen tukea ja yksilöllistä ohjausta periaatteet eivät toteudu käytännössä.

Resurssit ja ohjaus: Kuten olemme aiemmissa lausunnoissamme todenneet ohjausresurssien puute, ja palvelujen riittämätön kesto ovat merkittäviä riskejä.

Ennakointi: Hyvinvointialueuudistuksen ja leikkausten vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi ja siksi olemme jo aiemmin varoittaneet palvelujen sirpaleisuuden lisääntymisestä.

Yhdenvertaisuus tulee varmistaa käytännön tasolla, ei vain periaatteena.

**Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista (jakso 4.2)?
Voitte perustella näkemystänne tähän.**

Ei täysin.

Esityksessä ei arvioida riittävästi, miten periaatteiden toteuttaminen edellyttää konkreettisia resursseja ohjaukseen ja palvelujen riittävään keston. Ilman riittävää henkilöstöä ja rahoitusta periaatteet jäävät abstrakteiksi eivätkä turvaa palveluja erityisryhmille. Käytännössä tämä tarkoittaa:

Ohjausresurssit: Hyvinvointialueilla on oltava riittävästi osaavaa henkilöstöä, jotta asiakkaat ohjataan oikeisiin palveluihin.

Palvelujen kesto ja laatu: Vaikuttavat palvelut, kuten esim. kuntouttava työtoiminta ja matalan kynnyksen tuki, vaativat riittävän pitkän keston ja yksilöllistä ohjausta. Lyhyet tai katkeavat palvelut eivät toteuta esityksen periaatteita.

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista (jakso 4.2)? Voitte perustella näkemystänne tähän.

Osittain.

Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja palvelujen saavutettavuuteen on kuvattu yleisellä tasolla, mutta ei riittävästi erityisryhmien näkökulmasta. Riskinä on, että velvoitteet lisääntyvät ilman yksilön tilanteeseen soveltuvia palveluja.

Onko lakiehdotuksilla jotain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole otettu huomioon, ja jos on, niin millaisia vaikutuksia?

Kyllä.

Hyvinvointialueuudistuksen ja leikkausten yhteisvaikutuksia palvelujen saatavuuteen.

Riskiä syrjäytymisen lisääntymisestä, jos matalan kynnyksen palveluja ei turvata.

Järjestöjen toimintaedellytysten heikkenemistä, mikä vaikuttaa muun muassa työllistymisen tukipalveluihin.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Terveystieteiden tutkimuslaki 7 a §

Kannatamme periaatteiden kirjaamista, mutta yhdenvertaisuuden periaate tulee vahvemmin kirjata esitykseen, jotta se myös toteutuu käytännössä.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sosiaalihuoltolaki 30 a §

Lisättävä velvoite huomioida erityisryhmät ja matalan kynnyksen palvelut.

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sote-järjestämislaki 36 §

Velvoite ennakoida hallinnollisten muutosten vaikutukset palvelujen saatavuuteen.

Liittyykö esitysluonnoksen mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden soveltamiseen haasteita, ja jos liittyy, niin millaisia ja miten haasteita voisi mielestänne ratkaista?

Kyllä.

Haaste: periaatteet jäävät abstrakteiksi ilman resursseja ja ohjausta.

Ratkaisu: on varmistettava riittävä rahoitus, ohjausresurssit ja matalan kynnyksen palvelut.

Muita näkemyksiä ja täsmennysehdotuksia?

Yhdenvertaisuus tulee nostaa ensisijaiseksi arvoksi, ei vain yhdeksi periaatteeksi.

Periaatteiden toimeenpanoa on seurattava ja arvioitava säännöllisesti.

Olemme aiemmissa lausunnoissamme korostaneet johdonmukaisesti yksilöllistä tarveharkintaa ja palvelujen turvaamista erityisryhmille.

Lund Pekka
Sininauhaliitto ry

